

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: Felelős szerkesztő: Kiadja:
VÉSZI JÓZSEF. BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k. (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

1000—1900.

Budapest, augusztus 15.

Az ünnep szép volt, magasztos és országgraszoló. Csupa fenség és csupa harmónia. Eddig csak hittük, hogy ilyen lesz; most már örömmel és megnyugvással jegyezhetjük fel, hogy ilyen volt. Ugy történt minden, amint vártuk, amint kellett. A disharmóniának nyoma sem volt.

Az ünnep fényes külsőségeiről, felemelő hangulatáról, gazdag pompájáról alább bő tudósítás ad számot. Itt csak azokról az igazán nagyszerű manifesztációkról emlékezünk meg, amelyek a ragyogó külső keretet értékes és emlékezetes tartalommal töltötték meg: az ünnepi beszédekről, amelyek egytől-egyig igazi apoteózisai voltak nemcsak a magyar kereszténység történelmi dicsőségének, hanem a hazaszeretnek és a felekezeti békének is.

Szóljunk először is *Vaszary* Kolos hercegprímásról, aki ma ismét párját hallatta fényes millenniumi beszédének és annak a másíknak, amelylyel a koronázás jubileumán keltett lelkes elragadtatást országzserte. A magyar pap és a szeretet papja egyesül ebben a rövid, plasztikusan szép szónoklatban csodás tökéletességgel. A keresztény vallás katekizmusa mellett minden iskolában ezt a beszédet is tanítani kellene, mint a magyar kereszténység külön katekizmusát. A magyar katolikus egyház feje, *Asztrik* nemes utóda keresztény áhitattal, de egyszersmind magyar büszkeséggel, erős nemzeti öntudattal emlékezett meg a magyar keresztény egyház alapításának körülményeiről, a történetírónak kristálytiszt és acélkemény logikájával jelölve meg azt a történelmi igazságot, hogy a magyar katolikus egyház minden más katolikus egyháztól gyökeresen különbözik. Ez a katolikus egyház magyar volt mindenkor, nem csupán

római. Nem volt itt úgy soha, mint ahogy akkor, a hittérítés korában mindenütt a keresztény világban, hogy „csak két kar, csak két hatalom létezik; egyik egyházi: a római pápa; a másik világi: a római császár.“ Ez az ország, noha Mária országa volt, sohasem lett hűbérese senkinek.

— Vallásilag hivei, hű fiai lettünk, voltunk, vagyunk egyházunknak... de államilag, politikailag, országunk kül- és belügyeiben, javaink és jogaink élvezetében függetlenek maradtunk; *vazallusai soha, semmiféle hatalomnak nem voltunk.*

Igy szólt a magyar katolikus egyház első fejedelme, méltóan arra, hogy ércebe vessék minden szavát, mint örökérvényű tanítást a magyar katolikus hivek és a magyar katolikus papok részére.

És az a költői szárnyalású dicsőítése a nemzet egységének, a minden hazafiakat egybekötő szeretetnek, melyet a korona abroncsa jelképez: a mai gyönyörűséges ünnepnek kimagasló és a feledéssel minden időkre dacoló momentuma volt.

Teljes joggal szólhatott nyomban utána *Széll* Kálmán miniszterelnök az ünnepnek erősen kidomborodó *nemzeti jellegéről*. A magyar kormány fejének ezt a nyilatkozatát igazolta az egész ünnep lefolyása, de főképpen a hercegprímásnak közvetlenül előtte elhangzott szavai. Ez a két szép beszéd kiegészítette egymást, valamint hogy *Széll* Kálmán és *Vaszary* Kolos egyenlő rangú tényezői voltak annak, hogy a magyar kereszténység kilencszázéves jubileuma méltó lett a nagy alkalomhoz és a visszavonás alkalma helyett a hazaszeretnek és a felekezeti békének is igazi nemzeti ünnepe lett.

És emlékezzünk meg *Rimely* Károly besztercebányai püspöknek az ünnepi istentiszteleten mondott beszédéről is, amelyben volt vallásos áhitat, teológiai tudás és inspi-

ráció s *nem* volt benne semmi, ami e három tulajdonságának értékét csökkenthette volna. És emlékezzünk meg ismételen elismeréssel mindazokról, akiknek együttes munkája tette, hogy az esztergomi ünnepen részt vehetett lélekben minden magyar ember és hogy a hercegprímás ott, az ünnepi lakomán nemcsak a saját érzését, hanem az ünnep *igazi* hangulatát is fejezhette ki ezzel a szép idézettel:

— A koronának tagja minden polgár, bármilyen legyen a felekezete, bármilyen legyen a nyelve, csak legyen magyar a szíve.

Az esztergomi ünnep.

A Budapesti Napló kiküldött tudósítójától. —

Esztergom, augusztus 15.

A mai Nagy-Boldog-Asszony napján tellett be a magyarországi kereszténység kilencszáz esztendeje, a tulajdonképpeni jubileumi ünnepségek ma folytak le a primási városban. Az ünnepségek külsőségei egyszerűek, mégis mélységes hatással vannak a szemlélőre. A lobogókat és az egyéb díszítéseket szörnyen megrongálta az eső, amely tegnap este a kivilágításnak hirtelen véget szakított. Éjszaka néhány órára elállt az eső, majd ismét permetezett és nedves volt az idő egész napon át. A felhők mögött bujkált a nap, de a komor szürkéségben is színes az utca: fogatok robognak, a katonaság vonul ide-oda, a bucsusok énekelve járják a templomokat és zugnak a harangok. Akiknek jegyük van, a bástyára törekszenek a dombra, ahol kora hajnal óta nagy a sürgés-forgás. Kilenc óra felé csupa ragyogás, csupa ékesség a székesegyház; a Te Deumra diszkoci viszi a hercegprímást, Frigyes főherceget, az egyházi és világi méltóságokat. A hálaadó istentisztelet után a városháza elé vonulnak az ünneplők. És amikor a sok templom temérdek harangja megszólal délre, eloszlik az

T Á R C A.

Papp Dániel.

Tudom, a zaj fáj, a magányt szeretted, —
Csak lépve-lopva hozzá hagyjatok! —
Oh megbocsáss, hogy most kitör feletted
Szilaj sirámom, — rögtön hallgatok.
Egy szót el kellett hoznom ide néked,
— Még mielőtt egészen oda mégy, —
Egy el nem mondott szót, mely mostan éget, —
Oh halljad, ime: Mester, áldva légy!

Oh ifju mester, szép márványhalottam,
Beteljesült tehát a végzeted!
Költő valál itt, költemény vagy ottan,
Hol most egészként áttekintheted:
Kínszenvedésed bús kalváriáját,
Az ifju megváltás költészetét,
Mely vérből, könnyből ömlő glóriáját
Ránk izzó tüzesóként ontja szét!...

Te szép halott, ki álmaid hónapban
Sugárzol immár büszkén, szabadon,
Oh hadd, hogy szívem mély alázatában
Most visszanezzek végső utadon.
Van ott néhány nyom, messzi valamerre,
Hol egykor együtt jártunk sanyarún, —
Áldott a por ott messzi valamerre,
Ahol sarúd nyomán lépett sarúm!

A láthatatlan, a nehéz keresztet
En mindig láttam deli válladon;
Ha láthatatlan sebed vért eresztett,
Meg-megvonaglott szívem is vadon.
En láttam láthatatlan glóriádat,
Mit homlokodra tündökölt az ég, —
És most pokolként érzem át a vádat,
Hogy soh'se mondtam: Mester, áldva légy!
Gergely István.

A rádza nyaklánc

— REGÉNY —

Irta: RUDYARD KIPLING

Tarvin gyöngéden a fiu vállára tette a kezét, de szakadatlanul nézte azt a mindinkább növekedő porfelleget is.

— Akármik is legyenek azok gyermekem, reméljük, hogy „6“ meggyógyít. De kicsoda is „6“?

— Nevét nem tudom, az apám azonban azt mondja, hogy ő meggyógyít majd, azért is küldött érte kocsit.

Látásból üres eszéa tért ki oldalt, amikor a rozoga postakocsi, amelynek a kocsisa egy hasas kúrtból csalogatott ki recesgő hangokat, közelebb jött.

— Mindenestre jobb, mint a bivalyszekér — dünnyögte Tarvin, s közben felállott a kocsiban, mert a szíve úgy dobogott, hogy majd szét-

pattant. — Hát nem tudod, hogy kicsoda? — kérdezte aztán újra a hercegtől.

— Ugy küldték hozzánk — felelte a maharádzsa-unvar.

— És Kettynek hívják — mondotta Tarvin rekedt hangon. — Jól megjegyzed ezt a nevet! — Es csöndes vidámsággal sutogva mondta még egyszer: Ketty.

A fiu intett a kíséretének s a lovasok szétváltak, hogy az iskolázatlan lovasok nagy erőfeszítésével az országút két oldalán felálljanak. A postakocsi megállott és Ketty gyürdött, poros ruhában, a kocsirázástól félreecszott frizúrával, a forróságtól és álmatlanságtól kipirult arccal félrevonta gyaloghintószzerű kocsijának a függőnyét s a naptól káprázó szemmel kiszállott. A végtelen uttól megmerevedett tagjai cserben hagyták volna rögtön, de Tarvin lepattant a kocsijáról s karjaiba fogta, nem törődve sem az ünnepies lovascsapattal, sem az aranybrokátba bujtott bágyadt szemű fiuval, aki élénken, hangosan kiáltozta:

— Ketty! Ketty!
— Csak kocsissal magad vissza, fiam — mondotta Tarvin a tróőrökösnek. — Nos... Ketty?

De Ketty csak könnyekkel tudta köszönteni s lélekzetvesztetten csak ezt tudta hebegni:

— Te... te... te!...

KILENCEDIK FEJEZET.

Ketty szemében újra könnyek jelentek meg, amikor Estesnének az ő számára gondosan elkészített szobájában a tükör előtt a haját keféltte. Ezuttal a harag könnyei voltak. Hiszen gyakran tapasztalta már, hogy a világ semmit sem hagy tenünk magáért és hogy ellenszenvesek neki azok, akik az ő tunya elégedettségükből

egész városban a sokaság, a király képviselője elutazik, a biboros hercegprimás asztalánál pedig fölhanggik a béke himnusza. A templomok telve vannak ajtatóskodókkal, imára termett ez a borus nap, mi sem zavarja az ünnepségek harmóniáját.

(A székesegyház felé.)

Az északra keveset aludt a város. A templomok nyitva állottak és a bucsusok egyikből a másikba mentek, az utcán pedig énekeltek szolozsmákat, szent énekeket. Pont öt órákor a várkonyon és a belvárosi plébánia-templom előtt mozsárgyűk jelezték a nagy ünnep kezdetét, és megszólaltak az összes harangok. Fél hatkor a katonazenekar járta be a várost.

Csakhamar megélnék az utóak, kissé hüvös volt még, de azért tömérdek ember sietett a templomokba, ahol hat órákor szent misét tartottak. A miséken a belvárosi templomban a magyar szent beszédet Kudora János Báth-kerületi alesperes, hontviski lelkész, a vizvárosi plébánia-templomban a német szent beszédet Skarda József sasvári prépost-lelkész, a szt. Ferenc-rendiek templomában a tót szent beszédet dr. Való Simon pozsonyi kanonok mondotta. A zarándokok a misék után 4 órákor a Kis-Duna-part mentén a főszékesegyház felé vonulnak és a Váruton a katonai sorfal mögött elfoglalták a számukra kijelölt helyeket.

Egymásután vonultak föl a testületek a székesegyházba. A Széchenyi-tertről a Bazilikáig katonák állottak sorfalat, ötvenegy testület vonult el közöttük föl a bástyára.

A dom hatalmas méretű oszlopcarnoka letélt a Dunára, átellenében a pompázó hegyek, amelyek koszorúként övezik a várost. A gyönyörű kép ma még ragyogóbb színben volt, mint egyébkor. A dom körül helyet foglaltak a testületek, miközben lassanként megtelt a székesegyház, ahova csak jeggyel lehetett belépni. A főpapság is csaknem teljes számban gyűlt volt már, mikor fél kilenckor a hercegprimás díszfogata megérkezett a székesegyház elé. A csodálkozás moraja fut végig a közönségen. Hat gyönyörű, fekete paripa lépked büszkén a primás aranyalán díszített batárja előtt, a hat paripa ékesen kivert zablált hat díszruhás apród fogja. A díszfogat előtt lovagol Komlóssy Ferenc kanonok.

(Te Deum laudamus...)

A papság kivonul a székesegyház elé és fogadja a hercegprimást. Az ősz főpap az udvarához tartozó papokkal, a kanonokokkal, a váci és a pécsi püspökkel megy be a székesegyházba. A korusban felhangzik az: — Ecce sacerdos magnus... és erőteljes léptekkel megy a primás a főoltárhoz, utána az apródjai és a papok.

A főoltárnál a hercegprimás trónját a király

fel akarják rázni. Hanem amikor Bombayban kötött, mégis az volt az érzése, hogy most már minden akadályon túl van, reá csak a komoly munka természet és hasznos fíradalmi várak... és most eléje toppan Niek!

... és egész utat Topaztól idáig emelkedett lelki állapotban tette meg. Kirepült a világba, s ebbe a boldogságba majdnem beleszállt, mint a fia a férfielő megsejtésébe. Végre szabad volt, senki sem tartóztathatta fel. Senki sem volt már közte és fogadalmának a teljesítése között, csak egy kis várakozás, azután kinyújthatta a kezét, hogy munkájához fogjon. Csak néhány nap és éjjel és szemtől-szemben lesz a nyomorúsággal, amely világrészekben, tengeren át hozzá kiáltott. Könnyein át esdeklésre kinyújtott karokat látott, amelyek feléje emelkedtek, láztól izzó ujjakat, amelyek az újjai köré fonódtak. A hajó szakadatlan menése az ő vágyának nagyon lassu volt, szinte a csavarok fordulását is számíttatta. A szélről kuszált hajjal ott állott a hajó elején; mohó pillantással India felé kémlelve, szíve megelözte a hajót, hogy eléje repüljön azoknak, akiket keres. Lelke mintha csak elvált volna tőle, hogy hullámokon át gyorsan, gyorsan tova lebbenjen, míg csak el nem éri a szenvedőket és át nem adja magát nekik. Amikor szárazföldre lépett, a változás, az irtózás egy pillanata lepte meg. Közel volt már a munkájához... de vajjon hivatva is volt-e rá? Ezt a régi aggodást, amely minden tervezgetése és cselekvése közepett elfogta, ki kellett vernie magából, minden tépelődéstől szabadulnia kellett. Anyi munkára volt hivatva, a mennyinek az elvégzését rábízta az ég, s ujjalt, erős alázatosságot való vágyakozással ment előre, amely önmaga fölő emelte és támogatta.

Ebben a lelkiállapotban hajtotta félre Rhatore falai előtt kocsijának a függönyét... hogy Tarvin karjaiba roskadjon.

(Folytatása következik.)

képviselője számára tartották fenn, vele szemben a nagyprépost trónján foglalt helyet a primás. A kanonokok helyén a notabilitások ültek, akik már a hercegprimás megérkezése előtt elfoglalták helyeiket. Ott voltak többek közt gróf Szapáry Gyula volt miniszterelnök, gróf Zichy Nándor, aki csak ma érkezett meg, Márkus József főpolgármester, gróf Teleki Géza, Ruffy Pál, Major Ferenc, Frey Ferenc, Neiszidler Géza, Molnár János országgyűlési képviselők, több esztergomi megyei és városi törvényhatósági tag, Kruplanitz főispán, Andrásy János alispán, gróf Majláth nyugalmazott főispán.

Egyszerre érkeztek a kormány tagjai élükön Szél Kálmán miniszterelnökkel és Perczel Dezso háználval, Darányi Ignác, Lukács László, Wlassics Gyula, Plósz Sándor miniszterek, Gromon államtitkár. Az előttük levő széksorban állt Márkus József, Fraknói Vilmos püspök, Theorenek rektor és számos más más notabilitás. A püspökhöz a szentély előhajójában foglaltak helyet. Ott voltak: Császa György kalocsai érsek, Bende Imre nyitrai, Bubics Zsigmond kassai, gróf Csáky Károly váci, Dessewffy Sándor osanádi, Fircák Gyula munkácsi, Hettyey Sámuel pécsi, Hornig Károly veszprémi, gróf Majláth Gusztáv erdélyi, Rimély Károly besztercebányai, Szewcsányi Pál szepesi, Váli János eperjesi, Radu Demeter lugosi, Szabó János szamosújvári püspökök, Fehér Ipoly pannonhalmi főpát, Takács Menyhért jászvári prépost, Vajda Ödön ciszterciota apát.

A hercegprimás felöltötte aranytól ragyogó misemondó ruháját, mikorra kívülől jelentették, hogy megérkezett Frigyes főherceg. A primás nagy segédletével kivonul a főherceg elé, akinek a főoltár előtt üdvözlésképpen csókra nyújtja a feszületet. A főherceg a fogadás után helyet foglal a hercegprimásával szemközti lévő trónusán.

Megkezdődik a hálaadó istentisztelet, amelyet a hercegprimás végez segédlettel. A főoltár mellett áll a kettős keresztel Komlóssy Ferenc kanonok, tőle nem messze Fischer kanonok az apostoli keresztel. A hercegprimás mellett Csáky és Hettyey földiakonok, Keresztes, Halmi és Walter diakonokok segédkeztek. Sanctus alatt az egész közönség mélyen meghajolt, a főherceg térdreborult. Mialatt a primás messze hallható hangon áldást oszt a hívőkre, a zenekar szép régi egyházi éneket ad elő. Felhangzik a Feltámasztás magas menyországa kezdetű gyönyörű Mária-ének, majd az Ah, hol vagy magyarok Istene kezdetű dal, mely még a török hódoltság kezdetéből való. Jókai Királyhimnusza fejezte be a szent misét. A szent mise végeztével felhangzott Te Deum alatt a város összes harangjai megszólaltak.

A szentmise befejezése után Rimély Károly püspök elmondta az ünnepi szentbeszédét. Kifejtette, hogy ez az ország Mária országa, s Magyarország keresztényei Mária gyermekei maradtak és felsorolta, mennyi mindent köszönhet Magyarországnak Mária segítségével.

A főherceg elhagyta trónját. A hercegprimás egészen a főlépcsőig kísérte a király képviselőjét. A hercegprimás levetette misemondó ruháját és elbucoszott a kormány képviselőitől, akik szintén eltávoztak a templomból.

Még a székesegyházban folyt a nagy mise, az alatt az isten szabad ege alatt gróf Pongrácz Adolf prépost is misét mondott a zarándok-híveknek. Időközben az eső is elállt, úgy hogy a visszavonulás most már teljes pompájában történhetett meg.

(Frigyes főherceg elutazása.)

Frigyes főherceg fél 11 órákor érkezett meg a primási palotába, ahol rövid dejener volt intim körben, amelyen részt vett a főherceg és kísérete, a hercegprimás, Császa érsek, Csáky püspök és a helyőrség több tábornoka. A főherceg ismételen kifejezt adott annak, hogy mily mély benyomással volt rá az ünnepség.

Fél 12 órákor hagyta el a főherceg a primási palotát és kiharátott a párkány-nánai pályaudvarra, ahol időközben már a miniszterek és a notabilitások is megjelentek, hogy elbucoszzanak a főhercegtől. A pályaudvaron a főherceg megköszönte a szives fogadtatást és az egybegyűlt lelkes éljenezése közepette felszállt a pozsonyi vonatra.

Elutazása előtt a főherceg ezerkétszáz koronát adományozott az esztergomi szegényeknek.

(A város díszközgyűlése.)

Tizenegy órákor a város díszközgyűlést tartott. A nagy gyűlés-terem egészen megtelt közönséggel. Vimmer Imre polgármester a székház erkélyéről nagyhatású ünnepi beszédet mondott.

Az isten szabad ege, háromsága szent egységének uralma alatt, — ugymond — Isten, Király és

Haza iránt táplált hármas hűségünk érzetével jegyezzük fel városunk történetében a mai nagy napot, mely a magyar Sion ormáról kisugárzó fényével beanyarozza hazánk hármas bérét, hogy megragyogjon feleté a szent korona dicsősége is.

Eivonul lelki szemünk előtt, hogy az oroszlan-harcot vívott honfoglalók mint jutnak a lét jogával szentesített küzdelmeik közt a kereszténység részpartjára; mint választja szejjel az aranylag csak maroknyi hős csapat a néparadat tengeret, hogy a fajnak nullámai rajta törjenek meg; s mint lesz a keresztény Európa által a rettegés győlöfövel fogadott hódító jövevény az Isten megmáshatatlán végzése által éppen a kereszténység vedőjévé.

A beszéd befejezése a királyt aposztrofálja.

Az erkély alatt, az új Szent-Háromság-szobor körül óriási közönség halgatta a polgármester beszédét, amelyet helyenként megszakított a tetszés zaja.

(Diszbedékek.)

Vaszary Kolos biboros hercegprimás a jubileumi ünnepségek alkalmából ma délután 2 órákor a vendégek tisztelőre fényes ebédet adott. A meghívottak száma mintegy nyolcszáz volt. Az összes vendégek befogadására alka mas helyiség hiányában a vendégek négy helyütt jelentek meg: a primási palotában, ahol maga a hercegprimás, a szemintáriumban, ahol Wenczel Antal szemintáriumi rektor, a Fördő-szállóban, ahol Boltzár püspök, érseki helynök és a Magyar Király szállóban, ahol Bogisich Mihály püspök vitték a házigazda tisztét.

A hercegprimási palotába hivatalosak között a következők voltak:

Szél Kálmán miniszterelnök, dr. Wlassics Gyula valás- és közoktatásügyi, Lukács László pénzügyi, Plósz Sándor igazságügyi és Darányi Ignác fölmivelesügyi miniszterek, Gromon Dezsó honvédelmi államtitkár, Perczel Dezsó, a képviselőház elnöke, Császa György kalocsai érsek, Bende Imre, Bubics Zsigmond, gr. Csáky Károly, Dessewffy Sándor, Fircák Gyula, Hettyey Sámuel, báró Hornig Károly, gróf Majláth Gusztáv, Rimély Károly, Radu Demeter, Szabó János, Szewcsányi Pál, Vályi János püspökök, Fehér Ipoly pannonhalmi főpát, gróf Szapáry Gyula, gróf Zichy Nándor, gróf Eszterházy Miklós Mária, gróf Teleki Géza, gróf Wenckheim Ferenc, Fraknói Vilmos címzetes püspök, Vajda Ödön zirci apát, Takács Menyhért, Kunoz Adolf, Magyar Gabor, Ponorí Thewrewk Emil, a budapesti tudomány-egyetem és Liphthy Sándor a József-műegyetem rektora, Kazy János, gróf Laszberg, gróf Majláth István, Palfy Elemér, Thuróczy Vilmos, Török Zoltán, báró Vay Dénes és Kruplanicz Kalman főispánok, Rudnay Béla főkapitány, Markus József főpolgármester, Ruffy Pál, Andrásy János alispán, Csajthay Ferenc az Othon és Margalits Endre a Fázmany-Egyesület ki-küldöttje.

(A primás felköszöntője.)

A peccsenyénél fölemelkedett Vaszary Kolos hercegprimás és mély figyelem közt a következő felköszöntőt mondta:

A hálás utókor kegyelote ünnepet szentel az elmult nagy idők, a századokra kiható üdvös események emlékének.

Nemzeti multunk ily kimagasló eseményei: a kereszténységnek hazánkba való behozatala és a magyar királyság megalakítása.

A történelem igazolja, hogy még óriási birodalmak is, melyeket hódítás gyűrt egy államtestbe, de csak fegyver és nem egyszersmind erkölcsi erő tartott össze, lassankint szétbomlottak, vagy a szomszéd népekbe olvadtak.

Hősi hálamszög lelkesítő az Európa térein egykor buktatózó néprajokat: a hunokat, keleti gothokat, longobardokat, kik nagy birodalmakat alapítottak.

Es e birodalmak hova lettek?

Holt betük hirdetik, hogy léteztek, de rövid idő múlva megszűntek.

Ősünk is vitézséggel szereztek meg e hazát, de biztosíthaták-e függetlenségét, fennmaradását pusztán bárdjaikkal az őket minden oldalról körülvevő ellenséges szomszédokkal szemben?

Alig százéves állami létünk a testi erő-nél szilárdabb alapot kívánt: szellemi műveltséget. Ezt szerezte meg István nemzetünknek a kereszténységgel, amelyben nemzetünk ujjaszületett.

Kegyelottel áldólag emlékszem meg kettős nagyjelentőségű ünnepünkön küldetéséről a szent életű Asztriknak, kinek kettős minőségében: ugys, mint az akkor hittérítő pannonhalmi szent Benedek-rend első főnöke-nek, ugys is mint Esztergom főegyházmege első érsekének méltatlan utódja vagyok.

Ezen nagynevű elődom, István fejedelem megbízásából azon kéréssel irált az egyház feje elé, hogy fogadja be a magyar nemzetet az egyház kebelébe és küldjön neki koronát: tehát a szent keresztet és a királyi trónt egyszerre akartafelállítani a hazában. Asztriknak mindkét kérelme teljesítettén, oly előnyös eredménnyel tért vissza, amelyhez

hasonlót nem találunk a keresztény hitre tért nemzetek multjában.

Abban az időben azon elv uralkodott, hogy a keresztény világban csak két párt, illetve hatalom létezik: az egyik az egyházi: a római pápa, a másik a világi: a római császár. Ezen elv szerint a keresztény hitre tért népek vallásilag a római pápának lettek hívei, államilag, politikailag a római császárnak lettek hűbéresei.

Nem úgy nálunk. Vallásilag hívei, hű fiaik lettünk, voltunk, vagyunk egyházunknak s annak tanításától egy vonalnyira sem térhetünk el, de államilag, politikailag, országnak kül- és belügyeiben, javaink és jogaink élvezetében függetlenek maradtunk, vazallsai soha semmiféle hatalomnak nem voltunk.

900 év előtt István a pápától küldött koronával itt Esztergomban a mai napon augusztus 15-ikén megkoronáztatott.

Rendkívüli állambölcsessel a keresztény vallás tanát s a magyar nemzet ősi alkotmányát oly összhangba hozta, hogy vallás és nemzet mint lélek és test olvadt egybe. Ez óta intézményeinket a vallás éltető szelleme hatotta át. Háromszintű zászlónk is állítólag akkor keletkezett, midőn a pápa a bibornokok gyűlékezében Nagy Lajos királyunkat az egyház zászlóterdjévé nevezte ki, és a vallásos király a keresztény hit három főerényének: a hitnek fehér, a reménynek zöld s a szeretetnek piros színeit választotta lobogóul és a zászló alatt hitért és hazáért vívta ki győzelmeit; e zászló alatt küzdött és győzött történetünk nagy alakja, Hunyady János, ki kora meggyőződését tolmácsolta s szavaival: „Ez a haza, ha a hithez nem ragaszkodott volna, soha fenn nem tarthatta volna magát.”

Bár a viszonyok megváltoztak, bár a vallás bennünket elkülönít: a szent korona mindnyájunkat egyesít.

A szent koronával, mely nálunk nem jelent korlátlan hatalmat, egygyé olvadt a haza fogalma, a koronának tagja minden polgár, bármilyen legyen felekezete, bármilyen legyen a nyelve, csak legyen magyar a szíve.

Négy év előtt az ezredéves ünnepség alkalmával én vettem ki tartójából a koronát. Első érintésem ajkaimmal a nemzet e klenodumát s láttam drágakövekkel ékített egyes részeit és azt gondoltam: e drágakövek jelképezik a korona részeinek, tagjainak hazafias erőnyeit; láttam az aranyabroncsot, mely a korona egyes részeit összekötötte és azt hittem, ez szimbóluma a szeretet arany abroncsának, amely a korona tagjait egymással összefűzi.

Igy van-e? E nagy ünnepeken nem kutatom; de hogy így kellene lennie, azt állítom és hogy így legyen, azt szívből óhajtom. (Élénk tetszés.)

A szent korona nagylelkű adományozójának méltó utódjára XIII. Leo pápánkra és a korona mai hordozójára, áldott jó királyunkra mondok áldomást. Soká boldogul éljenek. (Lelkes éljenzés.)

A hercegprimás után Széll Kálmán miniszterelnök a következő felköszöntőt mondotta:

(A miniszterelnök tószta.)

Egy az idők járása és viszontagságai által megviselt tisztelteméltó határkó előtt állunk. E határkó, melyet kilenc század moha föld, hirdeti, hogy a hazát, melyet honfoglaló vitéz és dicsőséink megszereztek, a kereszténység felvétele és a magyar királyság megalkapítása által Magyarország első nagy királya alakította át állami szervezetté és vezette be mint államot az európai államok családjába.

A százéves Magyarország ellenállva az akkor oly hatalmas Kelet csábító vonzerejének, hozzásimult a Nyugathoz, de abba bele nem olvadt. Atvette a Nyugat civilizációját, annak fejlesztő erejét és áldását, de megtartotta híven sajátos nemzeti egyéniségét, nemzeti jellemét, szokásait, intézményeit és nemzeti önállóságát és soha semmi hatalomnak, sem világnak, sem egyháznak alárendeltjévé nem vált. A maga erejében kereste fennállásának forrását.

Ez a két alap gondolat vezette azokat, akik Magyarországot az ezredév első századaiban megalkották és vezették. Ez a két gondolat volt alkateleme már akkor is a magyar politikának. (Élénk helyeslés.) Századok jöttek, századok mentek, hoztak jó szerencsét és viszontagságot, dicsőséget és sok csapást. Az ország Isten segítségével mindezeket kiállotta. Századok látták Magyarországot hatalmasnak és nagygnak. A kereszt és korona kettős varázsával az európai államok közé bevezetett magyar állam tisztelteméltó helyet vívott ki tudva magá-

nak és tartott meg önjerejéből. Minden időben ez a két alap gondolat volt vezéresillaga. És amikor századok lejártaival lankadóban volt is hatalma, elég erje maradt, hogy a Kelet ostromaival szemben biztosítani tudja létét és civilizációját; sőt meg tudta védeni, visszaadva a kölcsönt, szenvedésteljes, de dicsőséges küzdelmekben a nyugatot és annak civilizációját, azt a nyugatot, amelytől saját civilizációját vette. (Élénk tetszés.)

Történelmi fejlődésünk ezen tényének kegyeleti emlékét ültük ma meg fényvel, áhitattal, hazafias érzésekkel, a mult dicsőségétől a nemzet jövőjébe merített reménnyel és hittel.

És hogy ilyen hazafias érzés és ez a fel fogás tölthet el ma minden magyar embert, még azt is, aki azt külsőleg nem ünnepli, abban nagy része van annak az alaphangnak, amelyet ez ünnepeleynék Magyarország hercegprimása adott. Ez az alaphang méltó visszhangja annak a jelszónak, amelynél szebbet nem tűzhetett ki mint ember, aki csak a nemest tudja érezni és akarni, mint hazafi, aki az ország ügyéről és az állam érdekeiről soha nem feledkezik meg és mint egyházfi, aki a szeretetnek legelső apostola. (Taps, kitörő zajos éljenzés.)

Béke legyen, monda ő, mikor ezt a székelt elfoglalta. Béke legyen a szivekben és kedélyekben, mondom én is, mert csak ez egyesíti a magyar hazaszeretében, az egységes magyar nemzethez való tartozás érzésében és a nemzeti nagy munkában, amelyre oly nagy szükségünk van, a haza minden egyes igaz fiát. Bármily templomban is imádjá Istenét, csak imádjá és bármily nyelven szereti hazáját, csak szeresse a magyar hazát és hirdesse a magyar haza dicsőségét. (Kitörő helyeslés, éljenzés és taps.)

Fülemben csengenek most is azok a szavak, amelyeket két történelmi nevezettségű nagy napon, a koronázás negyedszázados fordulóján és az ezredéves fennállás ünnepére alkalmával, Eminenciád mondott. Páratlan ékesszólással és mély bölcsestéggel zengte mint a nemzet lantosa a nemzet dicső multját, a nemzet és korona válthatatlan összetartozandóságának és annak, hogy abban van a nemzet üdve, ha király és nemzet egyetért, nagy igazságát, intette a nemzetet kitartásra és kötelességeinek teljesítésére és ébresztette hitét és reményét a jövőben. És ezt tette szavakkal, amelyek minden ember érzését egyaránt kifejezésre hozták, hogy minden magyar ember, aki hazáját és nemzetét szereti, utána rebeghetje azokat, mint imádságot a király és haza boldogságáért.

O eminenciáját, Magyarország hercegprimását, aki ez: és akit ennek ismeretek és ilyennek tisztelet és ilyennek szeretet, az Isten tartsa erőben, egészségben, megelégedésben. Isten éltesse! Eljen!" (Hosszantartó zajos éljenzés.)

Percegek éljenzett és tapsolt a társaság a miniszterelnök szóközi lendülettel előadott, hatalmas beszéde után, mire Császa György, kaloocai érsek a következő tósztot mondta:

(A kaloocai érsek felköszöntője.)

A kereszténység szent István hittérítő apostolkodása által hazánkba való behozatalának és a magyar királyság megalapításának kilencszázados évfordulója alkalmából itt Esztergomban, ahol szent István megkereszteltetett és megkoronáztatott, rendezett e nagy ünnepre megjelent püspöktársaim nevében és a poharat azon forró óhajjal emelem a főmagasságú bibornok hercegprimás ur jóletére, hogy a Mindenható ő Főmagasságát: Asztriknak, ki e szent koronát II. Sylvester pápától hozta és Szent Istvánt megkoronáztta, az esztergomi széken dicső utódját még számos éveken keresztül tartsa meg a legjobb testi és szellemi erőben a nemzetnek és a hazának nagy javára és dicsére. Isten éltesse, Isten tartsa ő eminenciáját, országunk hercegprimását! (Élénk éljenzés.)

Öt óra felé a primási palota vendégei eltávoztak.

A Fürdő-fogadóban négyszáz vendég volt jelen a hercegprimás banketjén.

Az első felköszöntőt a házi gazda, Boltzár József püspök, érseki vikárius mondta a királynak, a pápára és a hercegprimásra.

Dr. Horn Károly, az esztergomi zsidó hitközség elnöke a keresztény vallás magasztos hatását méltatta és a béke hirdetőit dicsőítette.

Dr. Való Simon, pozsonyi kanonok azokat az eszméket éltette, amelyek a békét előmozdítják.

A Magyar Király fogadóban az egyházmegyei tanítókat vendégelték meg. A tanítók között megjelent Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter is, akit lelkes éljenzéssel fogadtak.

(Ünnep után.)

Széll Kálmán miniszterelnöknek a vármegye köldöttsége tisztelgett Andrássy János alispán, majd a városi köldöttség Wimmer Imre polgármester vezetésével.

Dr. Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszternél a katolikus tanítók országos bizottságának köldöttsége jelent meg báró Hornig Károly veszprémi püspök vezetésével, aki hosszabb beszédben üdvözölve a minisztert, biztosította a katolikus tanítók ragaszkodásától.

Wlassics Gyula miniszter szives szavakban köszönte meg a köldöttség megjelenését, amely az egész ország katolikus tanítóóságát képviseli.

Délután öt órakor Széll Kálmán miniszterelnök minisztertársaival együtt különvonaton Budapestre utazott. A párkány-nánai állomáson a távozó minisztereket lelkesen ünnepelte a köldöttség.

A jubiláris ünnepségek a város díszközgyűlése után befejeződtek. Délután négy óráig mindazonáltal nagy élénkség volt az utcákon. A zárandókok ájtatos éneklés közben indultak hazafelé, utközben bementek néhány percre a templomokba.

Az idegenek nagy része a délutáni és esti vonatokkal elutazott Esztergomból, amely holnap már visszanyeri a maga rendes képét.

Az ünneplő Eger.

Eger, augusztus 15.

Eger város köldöttsége hazafias érzelmeihez híven ünnepelte a jubileumi napokat. 14-én mozsarlóvések jeleztek az ünnep kezdetét, a főbb utcák házai zászló-díszítéssel. Nemesak a magán-, de a középületeken is, vármegye-, városházán, még a dohánygyáron is leng a nemzeti zászló. 14-én délután fényes veosernye volt Szele püspök vezetése alatt. Este nyolc órakor megszólaltak a harangok s fél órán át bugtak. Félkilenckor a 60-ik gyalogezred zenekara járta be a főbb utcákat s az érsek háza előtt szerenádot adott. Ezalatt kigyultak a villamos lámpák, lampionok s apró mécsek, ami impozáns látványt nyújtott. Az érseki palota különösen szépen volt kivilágítva, a virágos park felett lebegett a 900-as évszám villamos lámpákból összeállítva. A megye és városháza is ki volt fényesen világitva. A város lakossága valláskülönbség nélkül ünnepelt, a kereskedők boltjaikat zárva tartották s több izraelita polgár házán is lengt a zászló és ablakaik ki voltak világitva. A mai ünnep istentiszteletét maga Samassa érsek végezte, s a szentbeszédet Sankovics Ignác tartotta. Az istentiszteleten ott voltak a város társadalmi körei, hivatalos testületi élén a város képviselői; a vármegye tisztikara is testületileg vonult fel. Néhány ezer ember szorongott a templom nagy kupolája alatt s áhitattal hallgatta a zenekar ósregi énekeit. Onnan a város nagy termébe vonult a köldöttség, hol Bányai Géza jogtanácsos tartott az első koronázás jelentőségéről nagy figyelemmel hallgatott beszédet. Délben 1 órakor az érseknél ebéd volt, melyre minden felekezet papja hivatalos volt.

Samassa érsek nagyérdékű tósztot mondott.

Az érsek előbb a magyarok ájtérésének világtörténelmi és nemzeti jelentőségét hangoztatta felköszöntőjében, majd kiemelte, hogy a nemzet kilenc évszázad óta hű maradt a királyság eszméjéhez és a szabadság ügyéhez, mert ebben a két nemzeti eszme egyesülésében látja az ország biztonságát és fejlődését.

És azért, ugymond a hazafias érsek, megvallo, nem értemet azon, sokféle elmés magyarázattal és nagy leleménnyel összerakosgált ürügygel védett irányzatot, mely a magyar királyság megalapításának kilencszázados emléknappját a maga sajátos jelleméből kivételzetlenül és azt pusztán felekezeti természetűvé átalakítani igyekezett. Ez nagy tévedés, mely félreismeri a kilencszázados királyság védőerejét s nemes felségét.

A magyar királyság megalapításának történelmi ténye az egész országnak, az egész nemzetnek köztulajdona, miként közkinés a nemzetnek azon nagy jótémenyek, melyek a királyság magasztaláról a nemzet egyetemére kiáradtak; — s azért a királyság kilencszázados emléknappja nemzeti közünnepp.

E jellegt félreismerni, vagy kitérítetni annyit, mint nem öröködni a nemzet múltbáda és becsületét fölött. S azért úgy vélekedem, hogy e napnak ily jellegű és tartalom megdicsőítésére irányuló minden mozgalom kezdeményezése és jenséges célja felé sikeres irányítása mindenkor azon állami legfőbb közegnek feladata és kötelessége, melynek a társadalmat mozgató

nagy nemzeti eszmék és érzelmek mögött soha visszamaradni nem szabad.

Az éresek azután kifejtik, hogy öntudatos nemzet nem feledekezhetik múltjáról és elítéli azt a nemzetkedet, amely a hazát lefoglalja magának és végül lendületes szavakban élteti a magyar keresztény királyságot és annak felséges képviselőjét.

Viharos előzések követte a győnyörű beszédet, amire Jankovich Dezső polgármester és dr. Kállay Zoltán főispán felkösztöntették az éreket.

Délután az érseki kertben szép mulatság volt. Samassa éresek tegnapelőtti 1200 koronát küldött a város polgármesterének, hogy a szegények között valláskülönbség nélkül ossza ki, s ők is emlékezzenek meg a 900 éves jubileumra.

Temesvár, augusztus 15.

Tegnap este nagyszerű kivilágítás és tűzijáték volt a város lobogódiszben pompázott. A székesegyházban ma ünnepi misét mondott Németh felszentelt püspök. Jelen voltak: Schwitzer lovag hadtestparancsnok a tábornoki kar élén, Kabdebó alispán, Telbisz polgármester és az izraelita hitközség, dr. Löw főrabbinus vezetése alatt.

Szeged, augusztus 15.

Szeged város közönsége a magyar kereszténység 900 éves jordulóját kegyeletesen ünnepelte meg. Minden templomban ünnepes hálaadó istentisztelet volt nagy közönség jelenlétében. A belvárosi templomban tartott főistentiszteleten a városi hatóság László helyettes polgármester vezetésével és egyéb hatóságok és testületek is résztvettek.

Kolozsvár, augusztus 15.

Ma délelőtt díszistentisztelet volt. A templomban a polgári és katonai előkelőségek mind megjelentek. A honvédség díszben vonult ki. A körmenetet a szakadó eső megzavarta.

Magyaróvár, augusztus 15.

A jubiléris istentisztelet Manning erespere nagy segédlettel tartotta meg. Megjelentek az összes hatóságok. A város fel volt lobogóva. Bizer Kálmán szép, hazafias beszédet mondott. A mise után az alispán meglátogatta az esperest és elismerését fejezte ki az ünnepély hazafias rendezése felett.

Pozsony, augusztus 15.

A katolikus egyház mai örömszünjén a templomok, a város háza, az iskolák, sok középület és majdnem valamennyi magánház fel volt lobogóva.

BELFÖLD.

A miniszterelnök Budapestén. Széll Kálmán miniszterelnök folyó hó 18-án Budapestre érkezik 6 felsége születésnapjának ünnepéjére. Másnap, 19-én részt vesz a margitszigeti hid felavatásán és még Szent-István-napját is Budapestén tölti.

A tapolcai választás. Éjfél után ért véget Tapolcán a képviselőválasztás és mint a mai tudósításunk után várható volt, a szabadelvű párt jelöltje, Hertelendy Ferenc győzelmével végződött. Hertelendy 1393 szavazatot kapott, míg a néppárti Abaffy Emil mellé csak 874 választó sorakozott. Hertelendy tehát 519 szótöbbséggel győzött és a diadala annál öröndetesebb, mert a választás előtt három nappal lépett föl jelöltnek.

Beszámoló. Purgly Sándor országgyűlési képviselő tegnap tartotta beszámolóját Mező-Komáromban, ahol a lakosság lelkesen fogadta. Beszédében kimerítően foglalkozott a politikai helyzetéről. Este Bibó Dénes földbírtokos lakomat rendezet tiszteletére.

KÜLFÖLD.

Körber Ischlben. Körber osztrák miniszterelnök ischli útja ismét felszínre hozta az osztrák parlament válságos helyzetét. A bécsi lapok a legkülönbözőbb kommentárokkal kísérik Körber ischli audienciáját; azok közt figyelemreméltó a *Neue Freie Presse*nek egy hosszabb ischli távirata, amely némiképpen bevilágít Körber terveibe. Ez idő szerint, mondja a távirat, kizártnak tartható az, hogy valaminek oktrojálása, a Reichsrath felszólítása, avagy konferenciák összehívása volna a kormány terve. A kormány akcioprogramja abban áll, hogy a Reichsrathot mielőbb összehívja, de csak úgy, ha biztosítékot nyer arra nézve, hogy az obstrukció a képviselőház tevékenységét akadályozni nem fogja. Ha ilyen garanciákat a kormány nem nyerhet, a képviselőházat összehívni nem fogja. A kormány komoly intelmet szándékozik intézni a számottevő pártokhoz, hogy a gazdasági tevékenységet helyezték elébe a po-

litikai ellentétnek. Ilyen intéseknek ez ideig nem volt fogamatjuk s éppen azért nem is hiszik, hogy a kormány e lépésnél megállapodjék. Politikai körökben úgy vélekednek, hogy a kormány éppen ezért már a közel jövőben azoknak a korona által is elfogadott terveknek megvalósításához fog nyulni, amelyek az említett biztosítékok megszerzésére hivatnak. Ugy hirdik, hogy a kormány még ebben a hónapban érintkezésbe lép a pártok vezetőivel és csak akkor, ha a tárgyalások sikerre vezetnek, fogják újra összehívni a Reichsrathot.

Prága, augusztus 15.

Cseh lapok jelentése szerint a morvaországi cseh egyetem felállításának kérdése az utóbbi napokban a megvalósulás stádiumába jutott.

Előnyomulás Peking felé.

Berlin, augusztus 15.

A Wolff-ügynökség jelenti Tiencinből e hó 11-iki kelettel: A szövetségesek a khinaikkal vívott harc után, amelyben Tuan maga vezette csapatait, bevették Hohezivut. Hogy a khinaik ne sáncolhassák el magukat újra, a szövetségesek azonnal üldözőbe vették a menekülő ellenséget. A szövetséges csapatok ma előreláthatólag 50 li-re lesznek Pekingtől. Dél felől lovasság nyomul előre, hogy elvágja a khinaikkal visszavonulási útját Taotingfu felé. Pekingben Tuan herceg mindenkit kivégeztet, aki élelmiszereket szállít az idegeneknek, vagy másképp fejezi ki rokonszenvét irántuk.

Berlin, augusztus 15.

A Wolff-ügynökség jelenti: A cirkálóhajóraj másodtengernagya jelenti Takuból e hó 12-ikéről, hogy Kohl kapitány, a Hansa parancsnoka e hó 9-ikén 4 tiszttel és 107 emberrel Tiencinből Pekingbe indult. Hecht, a Herta alkaptánya, 10-ikén délután követte őt 2 tiszttel, 150 emberrel és élelmi szerekkel. A vízkészletet és podgyaszt utánnk viszik. Egy 160 emberből álló osztrák-magyar csapat már e hó 10-én reggel elindult Tongkuból Pekingbe.

Bécs, augusztus 15.

Távirati jelentés szerint a *Mária Terézia* hadihajó két napi tartózkodásra Csifuba érkezett. A hajón minden rendben van. A hajó jelentése szerint a tongkui vasúti vonal ismét nyugodt. A hajó különítménye augusztus 10-én Tiencinbe érkezett. A szövetségesek előnyomulnak, üldözik a menekülő ellenséget és az idegenbarát *Cseng* herceg ígért támogatásában reménykedtek. A nemzetközi különítmények követik őket. A *Zenta* hadihajó azt táviratozza, hogy a francia ellentengernagy jelentése szerint a fölmentő hadoszlop e hó 11-én 27 mérföldnyire volt Pekingtől.

Berlin, augusztus 15.

A Wolff-ügynökség jelenti *Csifuból*: Az orosz és az angol konzul egybehangzóan állítja, hogy a fölmentő csapatok újabb harcok nélkül e hó 9-ikén körülbelül *Amping*ig jutottak, amely helység 50 kilométernyire van Pekingtől.

London, augusztus 15.

Az esti lapok a következő tegnap kelt sahanghái táviratot közlik: Egy ma reggel Pekingből ideérkezett autentikus távirat azt jelenti e hó 7-éről, hogy a követségek ellen a támadások megújultak és hogy az idegeneknek élelmi szerrel való ellátását beszüntették.

London, augusztus 15.

Az idevaló khinai követ értesítette a külügyminisztériumot, hogy táviratot kapott, amely szerint a követek két nappal ezelőtt még sértetlenek voltak.

Páris, augusztus 15.

A tegnapi minisztertanácsban, mint a *Gaulois* jelenti, a khinai nemzetközi csapatok főparancsnokának kinevezésére vonatkozólag beleegyezés választjegyüket dolgoztak ki.

Berlin, augusztus 15.

Néhány estilap egybehangzóan jelenti, hogy a francia kormánytól tegnap este gróf *Waldersee*nek a khinai nemzetközi csapatok főparancsnokává történt kinevezésére vonatkozólag *beleegyezés nyilatkozat* érkezett.

Pétervár, augusztus 15.

A hivatalos lap a következő hivatalos jelentést közli:

A pecsilli harcúterén folyó hadműveletekre kedvező évszak közeledte, továbbá nagy számú nemzetközi csapatoknak Tiencinben való összevonása, amelyekhez még újabb segédesapatokat is várnak, fölvetették a csapatok főparancsnokának a kérdését arra az esetre, ha a dolgok fejlődése arra kény-

szerítene az idegen csapatokat, hogy eredeti feladattól bizonyos tekintetben eltérjenek. Mikor a hatalmaságok között eszmecseré folyt a nemzetközi csapatok hadműveleteire vonatkozó megegyezés lehető jobb módja felől, *Vilmos* császár táviratilag közvetlenül *Miklós* cárhoz és az ebben a kérdésben érdekeltebbi kormányokhoz fordult a javaslatl, hogy *rendelkezésre bocsátja gróf Waldersee német tábornagyot*, akire mint főparancsnokra rá lehetne bízni a Pecsiliben összevont nemzetközi csapatok hadműveleteinek vezetését. Attól az óhajástól áthatva, hogy a távol Keleten támadt komplikációk a lehető legrövidebb idő alatt befejezést nyerjenek, azt válaszolta *Miklós* cár, hogy ő a maga részéről nem talál akadályt Vilmos császár javaslatának elfogadása ellen, mert attól a pillanattól fogva, hogy nagy nemzetközi haderők koncentráltak khinai területen, az egységes operáció mellőzhetetlen feltétele lett a rájuk váró feladat sikeres megoldásának, továbbá mert *Waldersee* grótot magas állása fel is jogosítja az egyes haderők operációinak vezetésére és végül mert *Nyémeterszágnak*, amelynek pekingi követe oly kegyetlenül meggyilkoltatott, erkölcsi természetű indító okai is vannak arra a törekvésre, hogy a khinai lázadók ellen operáló nemzetközi haderő élén álljon. Mindamellett — mondja tovább a közlemény — nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a cár azzal, hogy beleegyezett abba, hogy az orosz csapatok a német tábornagy parancsnokságának rendelkezésére alá, épenséggel nem szándékozik visszalépni attól a politikai programjától, amelynek alapján Franciaországgal és a többi hatalmassággal is teljes egyetértés jött létre. Oroszországgal azzal, hogy nem követi önkényes célokat, hanem arra igyekszik, hogy a nyugalom mielőbb helyreálljon és hogy a khinai szomszéd állammal a legjobb viszonyban legyen, mindenkor hű marad történeti hagyományaihoz és ha a khinai zavarok erőyes katonai eljárásit tesznek mulhatatlannul szükségessé, tovább is követni fogja a humanitánnal azt a hagyományát, amelynek követése kezdettől fogva és mindenkor az orosz hadsereg dicsősége volt.

Páris, augusztus 15.

Delcassé külügyminiszter *Pichon* pekingi francia követtől e hó 9-ikén kelt táviratot kapott, amely ezt mondja:

A cungli-jámen arról értesített bennünket, hogy *Li-Hung-Csangot* megbízták, hogy távirati uton tárgyalásokat kezdjen a hatalmaságokkal. Teljességgel semmit sem tudunk arról, ami a még sértetlen követségi épületeken kívül történik. De nem értjük, hogyan lehet tárgyalásokat kezdeni a nélkül, hogy előbb a diplomáciai kart visszahelyezték volna jogaiba és az ellenséges csapatok elhagyták volna a követségek területét. Ha azonban a tárgyalások meghusztják az idegen csapatoknak Pekingbe való előnyomulását, menekülésünk egyetlen módját, az a veszély fenyeget bennünket, hogy a khinaikkal kezébe jutunk. A francia követség területét — mondja tovább a távirat — még most is khinai csapatok tartják megszállva és a lövöldözést sem szüntették meg be egészen. A követségek házában összes helyiségeit mindennel, ami benne volt, elhamvasztották. Élelmiszerekből olyan adagokat kapunk, mint ostromállapotban és még csak tizenöt napra való lóhusunk, rizsünk és kenyérünk van.

London, augusztus 15.

A *Reuter-ügynökség* jelenti Sanghaiból tegnapi kelettel: A Hongkongból ideérkezett angol csapatok az alkirály ellenzése miatt nem szállhattak partra. Az alkirály magartartását a francia és orosz konzul befolyásának tulajdonítják. Az angolokat ez az eljárás fölháborította. *Seymour* tengernagy instrukciókat vár kormányától. A *Reuter-ügynökségnek* egy tegnapelőtti kelt távirata azt mondja, hogy a khinaikkal serényen dolgoznak a katonai védművek kibővítésén. A régi agyagbástyát renoválják. Khinai forrásból eredő hírek szerint a Bogue erődök okvetlenül megkezdik a lövöldözést, ha még több hadihajót küldenek ki. Azt jelentik, hogy a *Montserrey* amerikai monitor a napokban Kantonba megy, hogy a *Don Juan d'Autria* hadihajót támogassa. A khinaikkal azt mondják, hogy tized tesznek egy ellen, hogy a *Montserrey* odaérkezésekor a Bogue erődök megkezdik az ágyuzást. Hír szerint Kanton lakosságát nagyon nyugtalanítja az, hogy a samieni idegentelepek közelében olyan sok khinai katonaság van. Attól tartanak, hogy a legkisebb összetűzés vérontást okozhat. Az *Argonaut* angol cirkálóhajó és a *Nahimov* orosz cirkálóhajó Szingapurból ideérkezett.

Ugyanennek az ügynökségnek jelentik Sanghaiból 13-iki kelettel, hogy a bennszülöttek félelme megszűnt, amióta megtudták, hogy angol csapatok érkeznek Sanghaiba. A *Kornilov* és *Gremiascs* orosz

hadihajó és a Charner francia hadihajó ma ideérkezett.

Pétevár, augusztus 15.

A *Ruszkij Invalid* jelenti: Port-Arthurban új tüzérségi raktárt állítanak, amelyhez a kvantungi tüzérgazdaságtól osztanak be hivatalnokokat. A kelet-ázsiai eseményekre való tekintettel a vezérkar kebelében külön osztályt szerveznek.

Bécs, augusztus 15.

Báró Csikann pekingsi osztrák-magyar követ tegnap délután Ischlebe utazott 6 felségéhez és holnap visszautazik Bécsbe.

HIREK.

Budapest, augusztus 15.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Augusztus 15-én

új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról dejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— A szerb király születése napján. Sándor szerb király születése napját a szokottnál fényesebben ünnepelték meg a Budapestén élő szerb alattvalók. Az ünnepelőkhöz számos magyarországi szerb család csatlakozott, kik az Obrenovics dinasztia iránt baráti érdelemmel viselkednek. Az ünnepi hálaadó isteni tisztelet délelőtt 10 órakor folyt le a zöldsautcai szerb hitközségi templomban, Dimitrievics Vladimir esperes celebrálta. A magyar kormányt az ünnepségen Sélley Sándor miniszteri tanácsos képviselte, ott voltak továbbá Barlovics Sándor főkonzul, Weiss Soma konzul, Mencsik alkonzul, a konzulátus és a szerb kereskedelmi kirendeltség tisztikara, Popovits V. István országgyűlési képviselő és még többen. Az ünnepi mise után Barlovics főkonzulnál tisztelegés és banket volt.

— Bucsú a Mátyás-templomban. A budavári koronázó Mátyás-templom ma védőszentjének, Nagy Boldogasszonynak emléke napját ünnepelte. A Szentháromság-tér házait a katolizmus 900 esztendősi jubileuma alkalmából föllobogózták. Magán a templom is hatalmas zászló leng. A téren élénk élet uralkodott. Sátor sátor mellé sorakozott, ahol szent képet s egyéb ajándéktárgyakat árulgattak. A nap főmozzanata az ünnepi nagymise volt délelőtt 10 órakor. A hívők színiültig töltötték meg a templomot. A nagymisét dr. Nemes Antal apátplébános vezette *Rózsahegy, Sebők Imre és Szép Alajos* lelkészek segédletével. A körmenet a Szentháromság szobrát járta körül és azután a templomba tért vissza. A nagymise alatt *Vavrinecz Mór* b-moll miséjét és *Assumptia est Mária-ját*, továbbá *Bogysics Felvitett magas menyországra* darabját játszotta a kar. A nagymise után déli 12 órakor oszond mise volt. Délelőtt az apátplébános díszbevetést adott a várbeli előkelő polgárság tiszteletére. Délután fél öt órakor szent beszédet tartott dr. Nemes Antal apátplébános és a bucsus napot fél órával későbbi ünnepi litánia-áldással rekesztette be.

— Az oláhországi üldözések. Londonból jelenti tudósítónk, hogy az angol kormány jelentést kapott az oláhországi angol konzultól, amelyben az oláhországi zsidók üldözéséről számol be. A konzul jelentése szerint a zsidó üldözések mind nagyobb mérvet öltenek, a hatóságok pedig passzív magatartást tanúsítanak. Az angol kormány ugyan eleinte nem akart intervénálni a dologban, de a fülhaborító jelentés hatása alatt elhatározta, hogy *felszólal* a bukaresti kormánynál és figyelmeztetni fogja Oláhországot a berlini szerződés idevágó pontjaira.

— Szilágy József hagyatéka. Szilágy József, a most elhunyt koronaőr, bir szorint, a következő hagyományokról intézkedett: A pozsonyi építési egyesületnek 10.000 forintot, a Magyar Tudományos Akadémiának 5000 forintot, a Képzőművészeti Társulatnak 1000 forintot hagyott. A ma kihirdetett végrendelet értelmében vagyonának fennmaradó része rokonainak jut.

— Megszavart esküvő. Gentillyben, Páris közelében, furcsa jelenet játszódott le a napokban az anyakönyvvezető előtt. Egy fiatal pár tartotta volna esküvőjét és az anyakönyvvezető szokásos módon kérdezte őket, beleegyeznek-e a házasságba. A férfi erőteljes hangon mondotta az igent. A menyasszony azonban nagy izgatottságában, a jelenlévőket egész

szavába hozva, azt mondta: nem. Az anyakönyvvezető természetesen felfüggesztette az esküvőt és hasztalanul sirt a menyasszony, hiába panaszolta, hogy csak az izgatottság adta szájába a „nem” szót, hogy ő szereti vőlegényét és hozzá akar menni feleségül, — későn volt. A törvény értelmében új terminust tűztek ki az esküvőre, amelyet egy hét múlva fognak megtartani.

— Papp Dániel halála. Fájdalmas megdöbbenéssel értesült az irók és hírlapírók gárdája Papp Dániel szomorú elhunytáról. Mindenki szorrette a boldogult író és csodálattal adózott fényes tehetségének, amelyek egy szép jövővel bíztatták nagyszámú tisztelőit. Mély és bensőséges részvét nyílvánul oly fiatalon özvegygyé lett felesége és nővére iránt, akik annyi önfeláldozással ápolták drága halottjukat betegség alatt. A jó barátok és tisztelők e megkapó részvétből is merítsen erőt elhunyt barátunk özvegye, hogy két gyönyörű gyermekét apjuk emlékéhez méltóan fölnevelhesse. Az özvegy, kiskoru gyermekei és a gyászoló rokonság nevében is, a következő jelentésben tudatja férjének elhunytát:

Papp Dánielné szül. Geisner Katalin a saját és kiskoru gyermekei: Dani és Bandi, ugy Geisner Gusztáv és neje szül. Sirohichler Katalin és Geisner István, továbbá Papp Anna megtört szívvel tudatják az összes rokonok és barátainak a forrón szeretett s felejtethetetlen férjnek, illetve édesatyjuknak, vő, sógor és testvérnek:

Papp Dániel urnak

Író és a „Képviselőházi Napló” segédszerkesztője

1900. évi augusztus hó 14-ikén délután 3 órakor, rövid, súlyos betegség és a halotti szentségek ajtatos felvétele után, tevékeny élete 32-ik, boldog házassága 5-ik évében történt gyászosan elhunytát. A boldogult földi maradványai csütörtökön, folyó hó 16-án délután 4 órakor fognak a kerepesi út melletti sirkert halottas házában a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni és ugyanazon temetőben levő családi sírboltba örök nyugalomra tételni. Az engesztelő szent miséldozat pedig szombaton, folyó hó 18-án reggeli 9 órakor fog a józsefvárosi plébániatemplomban a Mindenhatóknak bemutatni. Budapest, 1900. évi augusztus hó 14-én. Aldás és béke hamvaira!

— Hadihajóink Flumében. Mint Fiuméből táviratozzák, haditengerészetünk nyári flottája, mely Dalmácia partjainál gyakorlatokat végzett, délelőtt 10 órakor oda érkezett. A flotta két divízióból áll lovag Brosch Gusztáv ellentengernagy parancsnoksága alatt. Az első divízióhoz tartoznak *Kaiser Karl VI.* és *Tegethoff* sorhajók; az előbbi 598, az utóbbi 573 főnyi legénységgel, a *Satellit*, *Planet* és *Blitz* korvetthajók összesen 238 emberrel, azonkívül 17 torpedónaszád 267 főnyi legénységgel. A második divízióhoz, amelynek parancsnoka hollanai *Sachs Móric* ellentengernagy, tartoznak a *Tiger*, *Panther* és *Leopard* fregathajók 382 főnyi legénységgel, a *Wejhe*, *Star*, *Ibis*, *Bussard*, *Kranich* és *Condor I.* osztályú torpedónaszádok és 6. II. osztályú torpedónaszád. A sorhajók és fregatok nyílt tengeren vetettek horgonyt. A torpedónaszádok a belső kikötőben a Riva szárnynál helyezkedtek el s renklívil mozgalmal képet nyújtottak. A megérkezést óriási közönség nézte. A két tengernagy és a parancsnokok a megérkezés után az admirális csolnokon partra szállottak és teljes díszben tisztelegtek gróf Szapáry László kormányzónál, aki a látogatást az admirálhajón viszonzta. A flotta 19-én reggel távozik. Holnap a tisztikart gróf Szapáry dinére bivia meg Abbáziába, azonkívül részvesznek a király születésnapjára a kormányzónál tartandó lakomán, amelyre gróf Szapáry a hatóságok főnökeit is meghívta.

— A gödöllői szobor. A gödöllői Erzsébet királyné-szobor első mintáját már megtekintette a bizottság *Róna József* Nagy János-utcai műtermében. A bizottság tagjai voltak: Kápeczy Vilmos főszobrász, Deininger és Nick Ede kir. tanácsos főszobrászok és Ripka Ferenc végrehajtó bizottsági elnök. A bizottság legnagyobb elragadtatásának adott kifejezést a látottak fölött. A szobor a királynőt, nyílt papernyóval, kezében virágcsokrot tartva ábrázolja. A művész egész ambícióval és nagy szeretettel s többi műveit jellemző eredetiséggel végezte munkáját s feladatát szerencsésen oldotta meg. Az alapszabványokat tervet is megnézte a bizottság. A szobor leleplezési ünnepélyén — mint azt már jelentettük — a király is jelen lesz.

— A római vasuti szerencsétlenség. A Ponte Salarion történt vasuti szerencsétlenség áldozatai közt ma a következő halottakat ismerték meg föl: Segré mérnök, Gromaglia, a királyi ház főruhátmoka, Cita lovag gránátosőrnagy, Antonio Oliari kapitány, Antonio d'Emilia santopadrei polgármester és felesége, Giovanni Bravi pozsonai és Giuseppe Tabiette chintii polgármesterek. Három holttetet az összeküldés annyira elesonkított, hogy a bizottság emberei nem is tudták felismerni őket.

Mikor Segré mérnök iszonyuan megosonkított testét elővonszolták a romok alól, a szerencsétlen ember még élt s így szólt:

— Egy pár percem van még csak hátra. Kérem, mondjak meg szegény családomnak, hogy utolsó gondolatom is feléjük száll.

A kórházban is sok sebesült vívódik a halállal.

— Házasság. Özvegy Des Echerolles Krusper Sándorné leányát, *Laurát*, a nagyváradi hölgytársaság egyik legünnepeltebb tagját eljegyezte báró *Benoit* huszárfőhadnagy. A menyasszony unokája báró *Gerlacy* Félixnek.

Dr. *Gyomai Zsigmond* fővárosi ügyvéd ma déli 12 órakor kelt egybe *Buchbinder* Jenny kisasszonnyal, *Buchbinder* Lipót prágai gyáros leányával.

Pauer Károly szegedi kir. honvédfőhadnagy, a szegedi aranyifjúság kedvelt tagja eljegyezte özvegy dr. *Aigner* Károlyné szül. Szerenczy Kornelia bájos leányát, *Arankát*.

— A trafaigari katasztrófa. Toulonból táviratozzák: A *Brennus* páncéloshajó ideérkezett tisztjei a következőket jelentik a *La Framée* torpedóüző katasztrófájáról: A gibraltári tengereszoros felé tartó hajóraj hajói egy vonalban haladtak tiz csomónyi sebességgel. Az éjszaka nyugodt és derült volt. Éjféltájban *Fournier* tengernagy a *La Framée* utján parancsot akart küldeni a *Foudre* cirkálóhajónak és megparancsolta a torpedóüzőnek, hogy jöjjön közelebb a *Brennus*hoz. A *La Framée* erre a parancsra 16 csomónyi gyorsasággal közeledett a páncéloshajóhoz. Parancsnoka, *De Mauduit*, látta, hogy hajója nagyon közel jár a *Brennus*hoz, mire kiadta a vezényszót:

— Husz fok balra!

A *La Framée* kormányánál lévő ember azonban félreértette a parancsot és husz fok jobbra mozdulatot végzett.

Erre azután a *La Framée* egyenesen nekiment a *Brennus* előrészenek és léket ugyan nem kapott, de menten felborult. A legénység, amely a zárt kabinokban aludt, *vizbefullt*. *De Mauduit* parancsnok hajójának egyik gerendájába fogódzott, de mikor a *Brennus* nedvessé segítségére jött, a legnagyobb energiával *visszautasította a segítséget* és azt kiáltotta:

— Bátorság legények, igyekezzetek menekülni! Ezzel aztán eltűnt a hullámokban. Három perccel később a *La Framée* elsüllyedt.

Fournier és *De Beaumont* tengernagyok, ugyszintén *Cuverville* és a hajóúsztek legnagyobb része úgy vélekedik, hogy a *La Framée* katasztrófáját szerkezeti hibák okozták, amelyeket többet konstataáltak a legújabb szerkezeti torpedóhajókon. A katasztrófa megvizsgálásával megbízott vizsgálótanácsos holnap ül össze Roustand tengernagy elnökelete alatt.

— Halálozás. Dr. *Strobl* Lajos fővárosi fogalmazó, tegnap 32 éves korában váratlanul meghalt. A fiatal tisztivel egyik letehetőségesebb tagja volt a fővárosi közigazgatás fiatal gárdájának. Vasuti ügyekben szakferü volt s az új vasuti és közlekedési ügyosztályban mint előadó működött. Vesztesége fölött kollégáin kívül özvegy anyja és nővére bánkdók.

Dr. *Klein* Jakab dombovári rabbi felesége *hosszas szenvedés* után meghalt. Az elhunyt urnót nagy részvét mellett temették el tegnapelőtt a dombovári zsidó temetőbe.

— A müncheni sakkverseny. Münchenből telegrafálják, hogy *Maróczy* Géza, a jeles magyar sakk-mester megbelegedett és kénytelen volt az első díjért való működéstől visszalépni. Ennek következtében csak a harmadik (600 márkás) díjat kapja. A mai napnak még egy szenációja volt. *Pillsbury* vőresege. Ellenfele *Schlechter*, orosz védelmet választott. Rendkívül finom pozíció-játékával sikerült a jobb állást elnyernie s a 32-ik lépésben pompás gyalogáldozattal ellenfeletől matháiba fonta, melynek szálaiból *Pillsbury* sehoggy sem bírt kivergődni. Végre kapitult. *Schlechter* most már a legrosszabb esetben is *Pillsbury*vel az első és második díjon osztozódik; ha pedig a második, *Pillsbury* elleni partiban remis-t ért el, úgy az első díj az osztrák sakkisták fiatal mesteréé lesz.

— Színházi botrány. Fiuméből táviratozzák, hogy a *Bersaglieri* című operette előadásánál *Tani* énekesnő *olasz nemzeti lobogóval* jelent meg a szí-

Szájpadlás nélküli fogak.

Fülszögössé teszik az inylemez használatát. A szájból kivenni nem kell, nem is lehet. Számos elismerő levél. Játállás.

Wellner Gyula

speciálta a szájpadlás nélküli műfogak készítésében VI. kerület, *Andrássy-út 38. szám.*

padon. Ezt a jelenetet a közönség viharosan megtapsolta. A taps közepette azonban *Darwin* hajóskapitány felemelkedett helyéről és erősen piszegett. Erre nagy botrány támadt és csak a rendőrség közbelépése védte meg a kapitányt a közönség inzultusai ellen. *Darwin* kénytelen volt a rendőrség oltalma alatt a színházból távozni.

— **Forgách báró öngyilkossága.** *Forgách* Mihály báróról, aki tegnap Bécsben önkézével vetett véget életének, ma azt jelentik lapunknak, hogy a báró régebben leestt lováról s szenvedett sérülései folytán úgy megsiketült, hogy mindkét fülére hallócsövet kellett alkalmaznia. E szerencsétlenség óta teljes visszavonultságban élt Wallfisch-gassei házában, társaságba nem járt, szinte került az embereket s egyetlen bizalmasa öreg szolgája volt. Ugyan- csak a lováról való szerencsétlen bukásának utókövetkezménye volt az idegesség, amely utóbbi időben mindinkább győztörte. A báró, mielőtt az öngyilkosságot elkövette egy kis papírszeletrre azt írta, hogy végrendeletet nem készít s hogy készpénz- vagyona két bécsi banknál van letéve. Végül azt kérte, hogy halála hírért kíméletlen módon adják tudtára nővérének *Eubna* Emilia grófnőnek, aki most stájerországi kastélyában nyaral.

— **A rágalom áldozata.** *Kanyó* Ágnes zentai illetőségű husz esztendő hajadon szakácsnő, ma reggel hat órakor az Erzsébet királyné-utja 63. sz. a. levő lakásán 12 mmeteres forgyópisztolyal mellbe lötte magát. A leány elkeseredésében emelte maga ellen a fegyvert. Az apja előt rágalmazták meg. Azt írták róla szülőhelyére, *Zentára*, hogy könnyelműen él. Az öreg *Kanyó* nem irástudó ember és a *Buda-pestről* érkezett rágalmazó leveleket a szomszédjaival olvastatta föl. Ezen a réven azután az egész rokonság között rossz nire terjedt a leánynak. A rágalom végre eljutott a szegény leány fülébe is. Ezt azután annyira szívére vette *Kanyó* Ágnes, hogy öngyilkosságra szánta el magát. Sebe igen veszedelmes. A Rókus-kórházban ápolják.

— **Katona- és cigányzene a Telefon Hírmondó-ban.** A beszélő újság, hogy a budapesti kőszínház nyári szünetüket tartják, minden este 8 óratól 11-ig katona- és cigányzenével kedveskedik előfizetőinek. A szórakoztatással a nasznót is egyesíti, mert 1/49 órakor a *Frankfurt, párisi és londoni* tözsdek kurzusait, fél 10 óratól 11-ig pedig a legújabb híreket és táviratokat olvastatja föl. A felolvasást, valamint a zenét is mindig hangos jelzés előzi meg, hogy az érdekelteket figyelmeztesse.

(x) **Linhart Vilmos** festő műtermében készülnek Arkoképek, szentképek, gobelin-dekorációk, aquarel-stb. festmények művészi kivitelben. Festett fényké- pészeti hátterek és színpadok kölcsönbe kaphatók.

(x) **Kérjünk mindenütt Emke-gyújtót!**

Pillanatfölvételek.

— **Nyári lóversenyek. Harmadik nap.** —

Budapest, augusztus 15.

A fehér lóbogós- és lóbogó szakállú *Pecke* bácsi ma délután kettős minőségében szerepelt a turfón. Részint mint starter, részint mint uszmester. Az eső szakadallanul locsolta a zöld mezőt, de sem eső, sem szürkület nem tudta elzavarni a harminokrajcáros hely mozgó esernyőtáborát. A vásárosnokok hőlgyei, kik hatalmas bőrtáskákkal jelennek meg a telivérek birodalmában, fejükre hajtották szoknyájukat s a *Nyerelessen kétlévesek átjában*, mikor már finish-hez értek a lovak, teii tudóból ordították:

— Güt genög! Güt genög!

Deber Gut genög nevű lovát biztatták levantei tájszóval, de a küzdelemből győztesnek *Lothario* került ki, harmadik győzelmet szerezve ma délután Poolenak. A fiatal lovas meg is kapta jutalmát, mert mikor lovát a bírói páholy előtt elvezette, a nép egyik egyszerű fia hamis debreceni dialektusban átkiáltotta neki:

— Eljen Pólé!

De ez az egyszerű éljen elveszett *Jim Morgan* éljencinek tengerében. A nyurga, fékonypépzű amerikai az utolsó versenyben ugyancsak hatalmasan elbánt angol kollégáival. *Adams*, *Hyams*, *Wilton* mind mögötte kocogott be, míg *Tom Sloan* verseny-társa vigan röpült át lova nyakán a célvonalon. Nem ízig-mozog, mint a többi jokey, de azért lovát megdöbbsenti biztonsággal kormányozza és a végküzdelemben senki sem tudja leverni. Újjon ezental akármilyen gebe hátára, a nép *Jim Morganra* esküszik. — Új idők, új emberek.

A főnti egyszerű axioma különben *Freyer* uról, az új starterről is szól. Ezt az urát ma délután nyílt pályán, száz és száz ember füle hallatára szá- márnak deklarálta gróf *Károlyi* István, kijelentvén egyttal, hogy ma már minden *snajder* starternek áll be. A dolog esett pedig a következőképpen. *Starthoz* állottak a telivérek. Favorit gróf *Károlyi* lova, *Prodige* volt. *Gaga* és *Proportion* derék fia ugyanis tartotta megvárni, míg *Freyer* ur lecsapja piros zászlóját és

kiáltott vagy száz méterre. Lovasa szépen megfordi- totta és visszatért vele a többi lóhoz. Csak hogy *Prodige* vagy husz hosszal messzebb vitte lovását a startoló pontnál, amikor is a starter tartotta unal- masnak megvárni *Gaga* és *Proportion* fiának vissza- térését és elengedte a mezőnyt. *Prodige* természetesen vagy husz hosszal vesztett, de egyttal elvezítette minden esélyét is, hogy elsőnek jöhessen be. Hiába sarkantyuzta, ostorozta lovasa, a méter méter marad mind a célig s *Prodige* csak harmadik lett.

— **Gazság! Disznóság!** Kiáltotta hangosan a nemes gróf, husz hosszal vesztett a startnál. Bizto- san megnyerte volna. Én nem fogadtam meg, de mit szólnak hozzá azok, akik megfogadták s elvesztették pénzüket egy ilyen ostoba miatt!...

Gróf *Károlyi* István mondta!

— **Gazság! Disznóság!** volt a bevezetés, termé- szetszerűen a következő versenyben mindenki *Pimasz* fogadta meg. Az *Üchritz*-ló nem is kórette sokat magát, hanem vagy tizenöt hosszal érkezett be elsőnek.

— **Pimasz győzött?** okoskodtak az okosok, tegyük meg a következő versenyben *Gonosz*!

És a kabalisták nem is csalódtak. Az első ver- seny után, mely a starter hibája következtében ala- mizsnaként jutott *Alamizsnának*, teljes lett a korrupció s *Pimasz* és *Gonosz* lekanterezték jónévű, tisztés ver- senytársaikat s a negyedik versenyben a turf egész közönsége izgatottan keresett a programmon egy becstelen nevű lovat. Még *Kontár* volt a legbecsület- sértőbb név, de a jeles állat *Pimasz* és *Gonosz* után szegyezte magát elsőnek beérkezni, míg a szemér- mellen *Fille*, amely pedig multkor éppen utolsó lett, ma megelőzte minden társát.

E hírtelen formaváltozás miatt aztán *Fillet* ke- resztelték el részben *piimasznak*, részben *gonosz*nak.

És végül hadd emlékezzünk meg *Liszt Ferenc*ről.

Dehogy! Önök tévednek! Nem a híres zong- ora művészről akarok írni, hanem *Quilp* és *Cornalba* szürke fiáról, melyet gróf *Eszterházy* Ferenc igen szellemesen *Liszt Ferenc*nek nevezett el s amely ma a *Kétlévesek eladó versenyét* küzdelem után fejhosszal nyerte meg *Melitene* ellen. Futott ugyan *Dallos* is, de persze *Liszt Ferenc* mellett számba se jöhetett, bár a verseny elején többen mondogatták:

— Szeretném elzongorázni a különbséget *Dallos* és *Liszt Ferenc* között.

A küzdelem *Melitene* és *Liszt Ferenc* között igen heves volt, alig lehetett tudni, hogy melyik az első s a legnagyobb izgatottság közepette valaki odakiáltotta *Liszt Ferenc* lovasának:

— Barker! Most nyomd meg a pedált!

Ugy látszik, ez használt, mert *Liszt Ferenc* első- nek érkezett be.

A hatodik versenyt már abszolút sőtétben fu- tották le. Éppen e miatt többen *Nachtdochter*t fogad- ták meg, de hiába, mert a jeles esikő az utolsó volt, hogy még lámpással se lehetett ráakadni. Az eső pedig esett, esett, esett s a fogadók részint eláztak, részint elusztak.

Styx.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **Fővárosi Nyári Színház.** (Bemutató előadás.)
Napoleon Franciaországban már pongyolában viszik a színpadra. A nagy cözárnak feltárják a hibáit. A Budai Színkörben ma este bemutatott színmű már megküzköztet is keltett párisi premiérje alkalmából azért, mert Napoleon közönséges polgári embernek mutatja. Ha nagy embereknek szabad is nagy hibáik- nak lenniük, a francia nép nem akarja a hibákat látni, ha Napoleonról van szó. És ehhez annak a népek megvan a joga, a logikus oka. *Bergerat* színműve, a *Több mint királynő*, lehozza Napo- leont abból a fenséges magasságból, amelybe a kis korzakai káplár sédítő karriérrel jutott. Mi is csodáljuk az elmúlt század egyik legnagyobb zsenijét de a színpadon nem bánt bennünket, ha látjuk kis- cinyes lelki hibáit is. A mi közönségünk tehát nem ebből a szempontból nézi a darabot. A *Több mint királynő* pedig mint darab üres, szellemesség nélkül való. Vágyakozva vártuk a felvonások végét a csat- tanók miatt, amelyeknek a darab ma esti sikerét részben köszönheti. És ezek a csattanók sem egé- szen újak. Van a darabban néhány hatásos jele- net, amelyeknek a tragikus kitéréseinél a köz- zönség — nevetett. Jele annak, hogy nálunk nem érzik a Napoleon és a vele összefüggésben álló nevek varázsát. Az előadás jó volt. A darabot *Hahnel* Aranka vitte sikerre. Nagy gondossággal, finom műszírozással játszotta *Josephine* szerepét.

Pazar tolettjei is feltűnést keltettek. Ennek a fiatal zseniális művésznőnek a játékáért is érdemes a da- rabot megnézni. Napoleont *Klenovits* adta. Külalakja nem volt megfelelő, — a nagy császár nem volt atléta — és a játéka gyenge, színtelen maradt mind- végig. Ez a szerep megfelelőbb kezekben lett volna *Pethesnél*, aki Bonaparte Lucien kis szerepében mu- tatta kiváló kvalitásait. *Talleyrandot Krémer* játszotta jól és izléssel. A darab kiállítására nagyon diszes, a kosztümök feltűnően pompásak, a rendezés mintá- szerű volt. A nagy közönség jól fogadta a darabot és őszinte tapsok hívták ki többszörösen a szereplő- ket, sőt *Makó* igazgatót is a felvonások végén a lám- pak elé hívták.

** **Városligeti Színkörben** holnap, csütörtök- kön Offenbach operettje: *Orfeusz* kerül színre. A fő- szerepeket *Sziklai Szeréna*, *Sz. Tornai Melina* és *Né- meth József*, a Népszínház tagja játssza.

** **Eredeti bohózat.** A képviselőjelölt címmel éne- kes bohózatot írt dr. *Barthos Andor* min. titkár és dr. *Hódy Lajos*, a fővárosi uri társaság két ismert alakja. A darab a magyar képviselőválasztás és kor- tesvilág számos derűs epizódját viszi a színpadra. A bohózat a városligeti színkörben szeptember elején kerül színre.

Nyiltér.

Leghatásosabb vasas arzenes viz
Kapható az összes ásványvíz-üzletekben, gyógyszerár és drogeriákban.
MATTONI ÉS WILLE, BUDAPEST.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alak- jáért nem felelős a szerkesztőség.)

SPORT.

Nyári lóversenyek.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, augusztus 15.

Az eső nagyon fenyegette a mai versenynapot s még két óra tájban is úgy látszott, hogy üres tribünök előtt fog eldőlni a nyári handicap. De a turf istene megkönyörült s fél három óra tájban egy- szerre olyan napos idő lett, hogy úgy, mint akár- milyen más ünnepnapon, most is rengeteg karavánok vonultak a versenyter nézőhelyeire.

A versenyek érdekessége mindon várakozást fölülmult. Szép versenyekben, gyönyörű lovaglások- ban volt része a közönségnek, csak a bookmakerek nem lehetnek az eredménnyel megelégedve, mert mindegyik futás után jókora vagyont voltak kény- telenek kiifzetni.

A nyári handicap finisht nem hozott ugyan erőset, mert *Gonosz* nagy stílusban nyerte meg, azért mégis érdekes volt, mert sok ló futott érte s ezek sorában volt *Zászlós* is, a tavalyi István-díj nyertő. Pompásan futott a derék *Fenek-ivadék*, de nem lehetett vesze- delmes *Gonoszra* s csak a második díjat menthette meg *Pandur* ellen.

Érdekes volt *Liszt Ferenc* győzelve az eladó- versenyben. A szép szürke favorit volt ugyan, mégis mutatkozott vele szemben opozíció, mert sokan abban a véleményben voltak, hogy *Liszt Ferenc* csak zongorázni tud. De ez a *Liszt Ferenc* meg- mutatta, hogy futni is tud, mert *Barker* kemény keze alatt elég biztosan tudta verni favorit társát, *Melitene*t.

A végén újra az amerikai lovagló metódust volt kénytelen ünnepelni a közönség, mert *Jim Morgan*, aki ma csak egyszer ült nyeregbe, *Maidával* megnyerte a *Nursery* handicapet elég nagy tóherrel, olyan jó lovakkal szemben, mint *Eros*, *Dunagyöngye* és *Gay Agnes*. *Pooler*-on kívül, aki három szép ver- senyt nyert ma, ő volt a nap hőse; az egész közön- ség tüntetett mellette, amikor mint győztes tért vissza a mázslóba.

A mai eredményeket itt adjuk:

I. **Nyerelessen díja.** Díj 3000 korona. *Távolság* 1400 méter. *Herceg Paiffy M. Alamizsnája* (*Barker*) első, *Roquebrunne* (*Wilton*) második, *Prodige* (*Seg- rott*) harmadik, *azután Reducer*, *Lekem*, *Cooker*, *Peninsular*. Itélet: két hosszal könnyen első, fél hosszal harmadik. Totalizátor: 10:39. Helyfoga- dasok: I. 50: 74. II. 50: 124. III. 50: 72.

II. **Eladóverseny.** Díj 2000 korona. *Távolság* 2000 méter. *Báró Üchritz Zsigmond Fimassa* (*Shej- bal*) első, *In vino veritas* (*Imre*) második, *Lutte* (*Laznik*) harmadik, *azután Tango*. Itélet: négy hosz- zal igen könnyen első, öt hosszal harmadik. Totá- lizátor: 10: 14. Helyfogatadasok: I. 50: 54. II. 50: 60.

III. **Nyári handicap.** Díj 10,000 korona. A győz- tesnek, 1500 korona a másodiknak. *Távolság* 1600 méter. *Péchy Andor Gonosz* (*Pooler*) első, *Zászlós* (*Black*) második, *Pandur* (*Slack*) harmadik, *azután*,

Kisasszony, Bohó, Inländer, Count Niki, Canterbury, Corsica, Miss Jeannie, Feodora és Remete. Itélet: 4 hoszzsal igen könnyen első, nyakhoszzsal harmadik. Totalizátor: 10:41. Helyrefogadások: I. 50:74. II. 50:90. III. 50:124.

IV. Handicap. Dji 3000 korona. Távolság 1400 méter. Gróf Hunyady J. Fillette (Poole) első, Gourgardine (Huxtable) második, Suada (Slack) harmadik. Azután: Illusion, Kontár, Tippu-Tipp, Tiamo, Ellucci, Éva. Itélet: 2 hoszzsal nyerve, 2 hoszzsal harmadik. Totalizátor: 10:34. Helyre: I. 50:82. II. 50:212. III. 50:184.

V. Kétévesek eladóversenye. Dji 2000 korona, Távolság 1000 méter. Gróf Esterházy F. Liszt Ferenc (Barker) első, Melitene (Adams) második, Casimir (May) harmadik, azután Perec, Miss Ann, Dallos, Gunár, Lisl, Dorna. Itélet: Kizdelem után fehoszzsal első, 4 hoszzsal harmadik. Totalizátor: 10:38. Helyrefogadások: I. 50:88. II. 50:72. III. 50:184.

VI. Nyeretlen kétévesek díja. Dji 8000 korona, távolság 1100 méter. Péchy A. Letharolja (Poole) első, Nachtwächter (Barker) második, Topaze (Cleminson) harmadik. Azután: Garany, Döntnök, Querida, Gut genug, Schweine Baron, Igric, Johnston, Vieux Gargon, Magda. Itélet: 1 hoszzsal biztosan első, nyakhoszzsal harmadik. Totalizátor: 10:29. Helyrefogadások: I. 50:66. II. 50:66. III. 50:82.

VII. Nursery-handicap. Dji 3000 korona. Távolság 1000 méter. Mr. Dorryt Maidá-j (Morgan) első, Eros (Wilton) második, Taesko (Sands) harmadik. Azután: Dumagyöngye, Jász, Kamitsu, Gay Agnes, Philharmoniker, Eglantine, White Lady, Iffy. Itélet: két hoszzsal könnyen első, fél hoszzsal harmadik. Totalizátor: 10:66. Helyrefogadások: I. 50:132. II. 50:274. III. 50:116.

TÁVIRATOK

Wiesbaden, augusztus 15. Ferdinánd bolgár fejedelem ma délelőt fürdőhasználatra ide érkezett.

Trieszt, augusztus 15. Tegnap este teljesen leégett Milosovich József gözmalma és tésztagyára. A kár 140.000 korona. A gyár biztosítva volt.

Páris, augusztus 15. A Figaro jelent, hogy Loubet elnök hétfőn vagy kedden Rambouilletba megy, de nem marad ott soká, mert szeptember közepe táján fontos látogatást várnak Párisba.

Aix-les-Bains, augusztus 15. György görög király ma a Svájcon keresztül Kopenhágába utazott.

Hohenlohe visszavonulása.

Boroszló, augusztus 15. A Breslauer Zeitungnak Berlinből állítólag kitűnően értesült helyről azt jelentik, hogy Hohenlohe herceg rokonai sürgősen óhajtják a birodalmi kancellár visszalépését és hogy a herceg most már nem is idegenkedik az óhajtás teljesítésétől.

A délafrikai háború.

London, augusztus 15. A Daily News jelenti Pretóriából tegnapi kelettel: Hoare ezredes hadoszlopa, amely Elandsrivernél állítólag fogságba jutott, minden készletével egyetemben biztonságban van. A hadoszlop csak néhány embert veszített.

Fokváros, augusztus 15. A törvényhozó testület 46 szavazattal 38 ellenében elvetette Sauernek azt az indítványát, hogy bizottságot küldjenek ki a hadi-

jog végrehajtásának a megvizsgálására. Schreiner és Salomon a kormánynyal szavaztak, amelynek többsége nagyobb volt, mint várták.

Vasuti szerencsétlenség.

Páris, augusztus 15. A la-villeitei-étoillei lovasut egyik kocsija, amely délután egészen megtelve jött a kiállításról, a Cliehy-téren üzeműtközött a Madelaine felé menő mechanikus özemű vasuttal és felborult. 15 ember megsérült, köztük néhányan súlyosan.

New York, augusztus 15. Piersonnál (Michigan) a sűrű ködben két személyvonat üzeműtközött. 9 ember életét veszítette és sokan megsebesültek.

Szedőszejtűk.

Brüsszel, augusztus 15. Több nyomdában elbocsátották azokat a szedőket, akik munkásegyleteknak tagjai, hogy helyettük olyan munkásokat szerződtessenek, akik nem tartoznak valamely szindikátus kötelékébe. A szedő-egyletet erre avval fenyegette a nyomdatulajdonosokat, hogy pénteken általános sztrájkot kezdenek, ha a munkaadók nem kötelezik magukat arra, hogy soha sem bocsátanak el munkásokat abból az okból, hogy az egyletnek tagjai.

Közgazdasági táviratok.

New York, augusztus 14. A részvénypiac szilárdan indult, később is szilárd volt és igen szilárdan zárult. Részvényforgalom 297.000 darab.

New York, augusztus 14. Holnap 2,300.000 dollár értékű aranyat raknak hajóra. Az egész arany mennyiség, amelyet holnap elküldenek, 8,100.000 dollár. Énnyi aranyat még soha sem szállítottak el egy napon.

Páris, augusztus 14. Egy dekretum a cukorkiviteli prémiumokat folyó évi szeptember hó 1-től kezdve 2,83-2,22 frankban állapítja meg a cukor neve és minősége szerint.

New York, augusztus 15. (Terményiöszde.) (Zárlat.) Gyapot: New Yorkban helyben 10 1/4 (10 1/4). Szept.-re 8.71 (8.63). Novemberre 8.89. (8.83). New-Orleansban helyben 9 15/16 (9 15/16). — Petroleum Stand white New Yorkban 8.05. (8.05). Stand white Philadelphában 8.—. (8.—). Refined in Cases 9.35. (9.35). Credit Balances at Oil City 1.25. (1.75). — Zeir: Western steam 6.95 (6.95). Rohe és Brothers 7.20. (7.20). — Tengeri irányzata tartott. Aug.-ra 43 7/8. (—). Szeptemberrel 43 7/8 (—). Okt.-re —. (40 1/8). — Buza irányzata tartott. Páros öszi helyben 81 1/4 (81 1/4). Aug.-ra —. (—). Szeptemberre 79 3/4 (79 3/4). Okt.-re 80 1/4 (80 1/4). Decemberre 81 3/4 (81 3/4). Gabona szállítási díja Liverpoolba 3 5/8 (3 5/8). — Kávé: fair Rio 7. sz. 8 7/8. (9.—). Szept.-re 7.55. (7.70). Novemberre 7.75. (—). — Liszt: Spring Wheat clears 2.80. (2.80). — Cukor: 4 1/4. (4 1/4). — On: 32.65 (32.45). — Rész: 16.62. (16 1/4). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, augusztus 15. (Terményiöszde.) (Zárlat.) Buza irányzata tartott. — Aug.-ra 74 3/8 (74 3/8). Szept.-re 74 3/8 (75 7/8). — Tengeri irányzata tartott. Szept.-re 88 1/4. (87 7/8). — Zeir: Szept.-re 6.65. (6.62). Okt.-re 6.70. (6.67). — Szalonna short clear 7.45. (7.50). — Sertéshús: Augusztusra —. (—). Szept.-re 11.55. (11.60). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÖZGAZDASÁG.

As Anker élet- és járadék biztosító-társasághoz (Magyarországi vezérképviselet: Budapest, VI., Deák-ter. „Anker-udvar”) 1900. júliusban benyújtottak 844 ajánlatot 3,624,058 korona biztosított összegre és kiállítottak 787 kötvényt 2,957,640 korona összegre. A befolyt díjak összege 1,129,088 korona, a kifizetett károké 171,293 korona. A január-július havi időszak alatt benyújtottak 5879 ajánlatot 29,882,307 koronára és kiállítottak 5319 kötvényt 26,053,344 koronára. Díjakért befolyt 9,327,065 koronát. Károkért kifizettek 1,311,255 koronát. — A haláleseti biztosításonak A osztálykérv szerint a nyereségyosztalék az elmúlt évben az évi díj 25%-át tette. A vegyes-és takarékpénztári biztosításnál B osztálykérv szerint az összes befizetett díjak 3%-át fizették ki nyereségyosztalék gyanánt. A társaság vagyona 1899. december 31-iken 184 millió korona. Biztosítási állomány 500 millió korona. Eddigi kifizetések összege 221 millió korona.

A Nemzeti Baleset Biztosító Részvénytársaság júliusban 924 balesetbiztosítási kötvényt állított ki, melyek halálesetre 6,290,023 korona, rokkantság esetére 10,838,533 korona és mulékony keresetkeptelenség esetén 4950 korona napi kártalanításra biztosított összegről szólnak. Ugyanezen időszakban összesen 860 baleset és pedig 12 haláleset, 49 rokkantsági eset és 799 mulékony keresetkeptelenségi esetet jelentettek be a társaságnál.

Napirend.

Naplár. Csütörtök, augusztus 16. — Római katolikus: Rókus hv. — Protestáns: Rókus. — Görög-orosz: (augusztus 3. Iszák. — Zsidó: Ab. 21. — Nap két 4 óra 42 perccel. — Nyugszik 6 óra 53 perccel. — A hold két 9 óra 38 perccel. — Nyugszik 11 óra 45 perccel délelőtt.

A miniszterelnök, mint belügyminiszter, fogad délután 4 óratól 6-ig.

Az igazságügyi miniszter fogad délután 1 órakor.

Minisztertanács a miniszterelnöki palotában.

Az országos katolikus naggyűlés tagjainak ismerkedő estje a Vigadóban este 8 órakor.

A budapesti János fővétel napi nyersbörzvérs első napja.

A tanács országos bizottságának közgyűlése.

A székesfehérvári rendkívüli közgyűlése d. u. 4 órakor az ujjvárosban a díszteremben.

Nemzeti múzeum Természettörténeli kőze. Nyitva délelőtt 9 óratól 1 óráig. — Többi tárai 1 óra. Beépődij mellett megtekinthetők.

Iparművészeti Múzeum és az Iparművészeti Társulat állandó házárja nyitva délelőtt 9-1 óráig.

Teknológiai iparmúzeum nyitva délelőtt 9 óratól 12 óráig és délután 3-5-ig.

Magyar Kereskedelmi Múzeum a városligeti iparcarnokban nyitva d. e. 9 óratól 2-ig.

Szabadalmi levéltár (Erzsébet-körút 19.) nyitva délelőtt 9-1 óráig.

Földtani múzeum (Stefánia-út 14.) nyitva délelőtt 10-1 óráig. Díjtalanul megtekinthető.

Nyilvános könyvtárak zárva.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság: VII. kerület Kerespesi-út 20. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-1 óráig délután 2 óráig. Tudakozó-osztály és Kereskedelmi szakkönyvtár: VII. kerület, Kerespesi-út 22. szám alatt. Hivatalos órák délelőtt 9 óratól 12 óráig és délután 3 óratól 6 óráig. A hazai termékek állandó kiállítása, a Keleti mintátr és kereskedelemtörténeli gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetőség árusításokat is eszközöl) a városligeti iparcarnokban nyitva: délelőtt 9 óratól 12 óráig és délután 2 óratól 4 óráig. A külfelelő (kirendeltségek) központi üzletvezetősége Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-körút 32. szám alatt.

Advertisement for 'AZ ÉPÍTŐMESTER KÖNYVTÁRA' (The Architect's Library) by LAMPEL RÓBERT. The ad features decorative flourishes and lists various technical books for sale, such as 'KLEIN I. Építészeti alaktan', 'EDVI HILLÉS ALADÁR', and 'VÁRDAI SZILÁRD'. It also includes contact information for the publisher, LAMPEL RÓBERT, located at Budapest, Andrassy-út 21. szám.

Advertisement for 'Stahel és Lenner trieurgyár' (Stahel and Lenner Trier Mill). The ad features an illustration of a trieur machine and text describing the products and services offered, including the location at Budapest, V., Katona József-utca 8. szám.

Advertisement for 'Kalodont fogtiszítószert' (Kalodont tooth powder). The ad features the brand name 'Kalodont' in a stylized font and text describing the product as a 'legjobbnak elismert fogtiszítószert' (most recognized tooth powder), available at various locations.

